

համար, թէպէտ վերը յիշած պատճառաց և ոչ երեքին մէկը կար, այլ ուրիշ շորրորդ մի՝ որոյ այժմ քաղաքակաւոնոքիւն անունը կու տան, ստիպուած է թողլով զՂրիմ, տարագիր գնալու յօտար երկիր: Ժամանակին՝ ինչպէս պիտի տեսնենք՝ բողոքած են Հայք, այլ նոցա բազօքը լսելի եղած չէ: Քաղաքականութիւնն բռնի պահանջած է նոցանէ այդ զոհողութիւնը, և նոքա կամայ և ակամայ յանձն առած են զայն:

Մինչդեռ թաթարք տակաւին կը տիրէին թերակղզւոյս, ոչ միայն ՚ի Հայոց, այլ և յամենայն քրիստոնեայ Ղրիմաբնակ ժողովրդոց, պահանջուած է այդ զոհողութիւնն. այլ թաթարք չեն պահանջողը, նոքա կը ստիպուին թողուլ զքրիստոնեայս որ ելնեն Ղրիմէ. քրիստոնեայք հնազանդելով հզօրագոյն կամաց՝ կը թողուն ու կ'երթան: 1778ին թաթարաց երբեմն հզօր և քանդիչ ազգը, առաւել հզօրագունին ձեռքը խաղալիկ դարձել էր, այն է Ռուսաց քաղաքականութեան:

1774ին թէպէտ և Ղրիմ՝ առանձին խանութիւն էր թաթարաց, այլ քաղաքական անընդմէջ յարաբերութիւն ունէր թուրք իշխանութեան հետ. Բարձրագոյն Գուռը կը վաւերացընէր յիշխանութեան՝ ՚ի թաթարաց ընտրուած իշխանը կամ խանը: Քիւլչիւկ-Քայնարճը ի դաշնադրութեամբ, զոր նոյն

1. Բուլղարաց աշխարհին մէջ մի փոքր քաղաք է որ այսու դաշնադրութեամբ պատմական նշանակութիւն ստացաւ. դաշանցս զօրութեամբ ստացաւ Ռուսաստան նոր երկիրներ և ճանապարհ դէպ ՚ի Սև ծով: Թաթարք անկախ հրատարակուեցան, և Ռուսաստան ՚ի թուրքիա բնակող քրիստոնէից պաշտպան հանդիսացաւ, որ և կողմակի պատճառ եղաւ առաջին արևելեան պատերազմին: